

โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดมลพิษจากแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง)

ดำเนินงานโดย

สถาบันวิจัยและพัฒนา

กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพในทะเล มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสนอต่อ

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมาของโครงการ

ชายฝั่งทะเลและน่านน้ำของประเทศไทยเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ตลอดจนเป็นที่ตั้งของชุมชน พื้นที่การเกษตร สถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอ่าวไทยตอนบนเป็นบริเวณที่รองรับน้ำจากแม่น้ำสายหลัก 4 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เป็นผลให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของแหล่งชุมชน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และมีการขยายพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ชายฝั่งทะเลบางแห่งยังถูกพัฒนาให้เป็นท่าเรือน้ำลึกที่สำคัญของประเทศ เช่น ท่าเรือนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง และท่าเรือนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นท่าเรือเพื่อการคมนาคมขนส่ง และขนถ่ายสินค้าส่งออก นอกจากนี้ผลจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังทำให้ความต้องการพลังงานของประเทศไทย เช่น น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องมีการนำเข้าพลังงานในรูปของน้ำมันปิโตรเลียม โดยการขนส่งทางเรือ ซึ่งในขั้นตอนการขนส่งหรือการขนถ่ายน้ำมัน บางครั้งอาจเกิดอุบัติเหตุรั่วไหลจนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลได้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดของเสียจำนวนมาก เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอย สารอินทรีย์ ตะกอนแขวนลอย ฯลฯ ซึ่งส่งผลทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเล ทั้งคุณภาพน้ำทะเล ตะกอนดิน และสัตว์น้ำเสื่อมโทรมลง ถึงแม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการกำหนดมาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดต่างๆ หรือกำหนดให้มีมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งแล้วก็ตาม แต่จากผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ผ่านมากลับบ่งชี้ว่าคุณภาพสิ่งแวดล้อมดังกล่าวยังคงมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว หน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำแผนการจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขแหล่งกำเนิดมลพิษบนแผ่นดินเพื่อลดของ

เสียที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำและทะเล กรอบแนวทางจัดการมลพิษจากแผ่นดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับจัดการปัญหามลพิษจากแผ่นดินรวมทั้งการแก้ไข พื้นฟู ควบคุม ป้องกัน และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการลดมลพิษจากแผ่นดิน เพื่อเป็นการรักษาสีสิ่งแวดล้อมทางทะเลให้ดีขึ้นและคงอยู่ตลอดไป

โครงการ UNEP GEF Project on “Reversing Environmental Degradation Trends in The South China Sea and Gulf of Thailand” (UNEP GEF SCS) เป็นโครงการในระดับภูมิภาคทะเลเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเป้าหมายหลักเพื่อจัดทำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งและสนับสนุนให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ รวมทั้งมีการเสริมสร้างศักยภาพในการวางแผนและจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเลแบบบูรณาการ

ส่วนแหล่งน้ำทะเล สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินโครงการด้านมลพิษจากแผ่นดิน ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดมลพิษจากแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) โดยคณะทำงานได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล แผนงาน แนวทาง และมาตรการของแผนการดำเนินงานต่างๆ จากแผนปฏิบัติการจัดการพื้นฟู (ฉบับเดิม) และได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล รวมถึงการกำหนดรูปแบบและองค์ประกอบของแผนการดำเนินงานตามที่โครงการ UNEP/GEF/SCS กำหนด

วัตถุประสงค์

เพื่อจะทบทวนและปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการ(กรอบแนวทางจัดการมลพิษจากแผ่นดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณะทำงานได้ดำเนินการรวบรวมแผนงานที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานต่างๆ และดำเนินการวิเคราะห์ จัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน

เป้าหมาย

ร่างแผนปฏิบัติการ(กรอบแนวทางจัดการมลพิษจากแผ่นดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล) ที่มีความสมบูรณ์

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. รวบรวมข้อมูล/แผนการจัดการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวิเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน ดังตาราง

กรอบแนวทางจัดการมลพิษจากแผ่นดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล	
แผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบในร่างแผนปฏิบัติการ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่างแผนงานด่วนในการป้องกันและป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษในลุ่มน้ำท่าจีน (ดำเนินการตามแผนในปี 2547) 2. แผนการจัดการน้ำเสียชุมชน 3. ร่างแผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสีย 4. แผนฟื้นฟูและปรับปรุงรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน 5. แนวทางการบริหารจัดการน้ำเสียในพื้นที่ 25 ลุ่มน้ำภายใต้การลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Mega Project) สาขาทรัพยากรน้ำ 6. ร่างแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ 7. ร่างแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยแบบบูรณาการ 8. แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการผลิตที่สะอาด 9. แนวทางและมาตรการการจัดการน้ำเสียจากการเกษตรกรรม 10. แผนการจัดการและแผนปฏิบัติการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง 11. แผนปฏิบัติการจัดการน้ำทิ้งจากท่าเทียบเรือประมง สะพานปลา และแพปลา 12. ร่างแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเสียจากเรือ 13. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียชุมชน (ได้มาจากแผนงานที่ 1, 2, 3, 4 และ 5) 2. แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย (ได้มาจากแผนงานที่ 6 และ 7) 3. แผนปฏิบัติการผลิตที่สะอาด (ได้มาจากแผนงานที่ 8) 4. แผนปฏิบัติการจัดการน้ำเสียจากการเกษตรกรรมและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (ได้มาจากแผนงานที่ 9 และ 10) 5. แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเสียจากเรือ ท่าเทียบเรือประมง สะพานปลา และแพปลา (ได้มาจากแผนงานที่ 11 และ 12) 6. แผนปฏิบัติการเพื่อลดมลพิษจากการท่องเที่ยว (ได้มาจากแผนงานที่ 13, 14 และ 15)

กรอบแนวทางการจัดการมลพิษจากแผ่นดินที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล	
แผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	องค์ประกอบในร่างแผนปฏิบัติการ
<p>14. รายงานฉบับสมบูรณ์การทบทวนและจัดทำแผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ พ.ศ. 2548-2549</p> <p>15. การพัฒนาดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวและเกาะ</p>	

2. จัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามข้อกำหนดของ UNEP/GEF/SCS โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ชื่อแผนปฏิบัติการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ หมายเหตุมาตรการ โครงการ/กิจกรรม ลำดับความสำคัญ หน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน งบประมาณ ระยะเวลา ดัชนีชี้วัด และสถานะโครงการ
3. จัดประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากบุคคล/ตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2 ครั้ง
4. ดำเนินการปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติการฯ ตามข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

สถานะโครงการ

สิ้นสุดโครงการ

เอกสารส่วนที่ 4 เล่มที่ 5/7

โครงการ UNEP GEF Project on
"Reversing Environmental Degradation Trends in the South China Sea and Gulf of Thailand"
(UNEP GEF SCS)

แผนปฏิบัติการจัดการฟื้นฟู
เล่มที่ 5 มลพิษจากแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

